

Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας

Αρ. 7 (2009)

Δίκαιο και ηθική στο δοκίμιο του Kant, "Ιδέα μιας γενικής ιστορίας με πρίσμα κοσμοπολιτικό"

Πέτρος Κωτσόπουλος

doi: [10.12681/ethiki.22726](https://doi.org/10.12681/ethiki.22726)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κωτσόπουλος Π. (2020). Δίκαιο και ηθική στο δοκίμιο του Kant, "Ιδέα μιας γενικής ιστορίας με πρίσμα κοσμοπολιτικό". *Ηθική. Περιοδικό φιλοσοφίας*, (7), 68–69. <https://doi.org/10.12681/ethiki.22726>

γυώνται μείωση της επιθετικότητας.

Προτείνεται ένα διαφορετικό πολιτισμικό μοντέλο που θα στηρίζεται στην συνύπαρξη, την δημιουργικότητα και την αυτονομία. Η απελευθέρωση του Έρωτα μπορεί να υπηρετήσει τη ζωή αποκαθιστώντας τον μαρασμό της ατομικής ύπαρξης και 'χτίζοντας' μια πόλη ευτυχισμένων ανθρώπων, ικανών να πράττουν ελεύθερα και να βιώνουν την ζωή σε όλη της την ένταση.

Δίκαιο και ηθική στο δοκίμιο του Kant, «Ιδέα μιας γενικής ιστορίας με πρίσμα κοσμοπολιτικό»

ΠΕΤΡΟΣ ΚΩΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ουμανιστής φιλόσοφος και πατέρας της κριτικής φιλοσοφίας, τουλάχιστον κατά τη νεότερη και ωριμότερη μορφή της, Immanuel Kant (1724-1804), παράλληλα προς τα καθαυτό φιλοσοφικά του έργα, δημοσίευσε αρκετά σημαντικά για τις φιλελεύθερες και πρωτότυπες ιδέες τους δοκίμια, με ποικίλα περιεχόμενα.

Στα δοκίμια αυτά ο στοχασμός του, πάντα διεισδυτικός, σαφής και έντονα κριτικός, διαπνέεται από την αναγκαιότητα αναζήτησης των προϋποθέσεων και των ορίων της ανθρώπινης χειραφέτησης, που θα αναφέρονται τόσο στην κατάφαση της ελευθερίας, όσο και στην αποδοχή ενός κανονιστικού πλαισίου ορθοπραξίας στη βάση του σεβασμού των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οι σχέσεις δικαίου και ηθικής εξετάζονται στο δοκίμιο του «Ιδέα μιας γενικής ιστορίας με πρίσμα κοσμοπολιτικό» (1784). Σε αυτό ο Kant διευκρινίζει τις κοινωνικές και πολιτικές του απόψεις, οι οποίες στηρίζονται στο παιχνίδι της ελευθερίας της ανθρώπινης βούλησης, όπου οι ανθρώπινες πράξεις και εκδηλώσεις καθορίζονται σύμφωνα με γενικούς φυσικούς νόμους στο διάβα του ιστορικού γίνεσθαι.

Τόσο οι καθέκαστον άνθρωποι, όσο και ολόκληροι λαοί, ελάχιστα στοχάζονται ότι πορεύονται ασύνειδα εκεί όπου η πρόθεση της Φύσης, άγνωστη σ' αυτούς, σαν νήμα οδηγητικό τους κατευθύνει να εργάζονται για την πραγματοποίησή της, παρόλο που αν τυχόν την ήξεραν πολύ λίγο θα τους ενδιέφερε η πραγμάτωσή της.

Η διττή φύση των ανθρώπων να ενεργούν ενστικτωδώς όπως τα ζώα, αλλά και λογικά σαν πολίτες του κόσμου δεν φαίνεται να τους δίνει την δυνατότητα δημιουργίας μιας προγραμματισμένης ιστορίας.

Παρόλο που οι πράξεις και οι παραλήψεις τους παρουσιάζουν κάποια σοφία, εντούτοις η μωρία, η ματαιοδοξία και η μανία καταστροφής που ενυπάρχει μέσα τους, αποδομούν τα προτερήματα του ανθρώπινου γένους. Άραγε, μήπως υπάρχει μέσα στην παράλογη πορεία των ανθρώπινων πραγμάτων μία πρόθεση της Φύσης, έτοιμη ώστε με αυτή ως βάση να είναι δυνατή μία αναπτυσσόμενη Ιστορία σύμφωνα με ορισμένο πρόγραμμα της Φύσης. Και αν βέβαια σταθούμε τυχεροί και βρούμε το οδηγητικό νήμα, που σαν άλλος μίτος της Αριάδνης, θα μας οδηγήσει στη δημιουργία μιας τέτοιας ιστορίας, έπειτα θα αναθέσουμε στη Φύση να δημιουργήσει τον άνθρωπο τον ικανό να τη συλλάβει με αυτό τον τρόπο;

Τα όρια της ανοχής στην Επιστολή για την ανεξιθρησκία του J. Locke

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ι. ΜΠΑΛΑΦΑΣ

Στην *Epistola de Tolerantia*, διατυπώνονται ολοκληρωμένα οι απόψεις του Locke, για την υπό όρους νοούμενη ανεξιθρησκία του. Η θεμελίωσή της στηρίζεται στην αντίληψή του για το φυσικό νόμο, στον ριζικό διαχωρισμό εκκλησίας και κράτους σε επίπεδο